Μεσσήνη: Κυνηγητό της πάπιας και ιπποδρομίες της Αναλήψεως πριν από 80 χρόνια

Γράφτηκε από τον Ηλία Μπιτσάνη

- **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ**

ΑΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΑΙ ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΣΣΗΝΗΝ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ
ΠΟΙΟΙ ΙΠΠΟΙ ΕΝΙΚΗΣΑΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΤΕΛΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ
ΤΟ ΠΑΡΑΤΕΘΕΝ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΓΕΥΜΑ

Τὴν 6ην Ἰουνίου ἐ. ἔ. ἐτελέσθησαν ἐν Μεσσήνῃ οἱ ΜεγάλοιΠαμπελοποννησιακοὶ ἱππευτικοὶ καὶ Κολυμβητικοὶ ἀγῶνες, τελούμενοι κατ' ἔτος παρὰ τῆς Φιλοδασικῆς Ἑνώσεως Μεσσήνης σωματείου ἄριστα δρῶντος ἐν Μεσσήνῃ. Τὴν πρωΐαν ἑωρτάσθη ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος ἐν Μπμύκῳ μεγαλοπρεπῶς μετ' ἀρτοκλασίας.

Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐγένοντο οἱ κολυμβητικοὶ ἀγῶνες καὶ τὸ κυνηγητὸ τῆς πάπιας.

Κατὰ ταῦτα ἐνίκησαν οἱ ἑξῆς: Τὴν πάπιαν συνέλαβεν ὁ Ἀντώνιος Χριστόπουλος ἢ Κολατσοῦρος λαβὼν τὸ πρῶτον ἔπαθλον ἐκ δρ. 1000, τὸ δεύτερον ἐκ δραχ. 500 ἔλαβεν ὁ Θ Δρανώνας.

Ἡ φιλοδασικὴ ἕνωσις Μεσσήνης παρέθεσε γεῦμα τὴν μεσημβρίαν εἰς τὸν πέριξ τῆς ἐκκλησίας βαθύσκιον τόπον εἰς τοὺς ἐπισήμους, παρέστησαν δὲ εἰς τοῦτο οἱ κ. κ. Νομοκτηνίατρο κ. Π. Πολάλης Νομογεωπόνος, κ. Ἠλ. Βελώνης μετὰ τῆς Κυρίας του ὁ κ. Κ. Δουβόγιαννης μετὰ τῆς Κυρίας του, ὁ κ. Π. Γεωργανᾶς Γραμματεὺς τῆς Νομοκτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας, ὁ κ. Ἀθανασούλης εἰρηνοδίκης Μεσσήνης μετὰ τῆς κυρίας του, ὁ κ. Δ. Κουρκουτᾶς μετὰ τῆς κυρίας του, ὁ κ. Δ. Χρόνης πρόεδρος ὁμοσπονδίας ἐπαγγελματιῶν Μεσσήνης μετὰ τῆς Κυρίας του ὁ κ. Ν. Ἀργυράκης ὑπάλληλος Οἰκονομ. Ἐφορείας Μεσσήνης κλπ.

Τὸ ἀπόγευμα εἰς τὸν καθιερωμένον τόπον ἐγένοντο μετὰ πάσης ἐπισημότητος παρισταμένης ἁπάσης τῆς Ἑλλανοδίκου Ἐπιτροπῆς οἱ ἱππευτικοὶ ἀγῶνες· τὸ σύνθημα τῆς ἐνάρξεως τῶν ἀγώνων ἔδωκεν ὁ κ. Νομάρχης Μεσσηνίας κ. Γ. Κίτσος ἀπὸ τῆς ἐξέδρας.

Εἰς τὴν Α'. Κατηγορίαν ἔλαβον μέρος 5 πῶλοι:

Πρῶτος ἦλθεν ὁ πῶλος τοῦ Ἀθαν. Θεοδωροπούλου ἐκ Σκάλας λαβὼν τὸ α' ἔπαθλον ἐκ δραχμῶν 5.000

Δεύτερος ὁ πῶλος τοῦ Γ. Τσιλίκα ἐκ Βιλύσας λαβὼν τὸ β' ἔπαθλον ἐκ 2.500 δραχμῶν.

Καὶ τρίτος ὁ πῶλος τοῦ Φ. Χριστοπούλου ἐξ Ἀγαλιᾶς λαβὼν τὸ γ' ἔπαθλον ἐκ δραχμῶν 1000.

Εἰς τὴν Βαν Κατηγορίαν Ἔλαβον μέρος ἑπτὰ ἵπποι κήλωνες. Πρῶτος ἦλθεν ὁ ἵππος τοῦ Κ. Τζώρτζη ἐκ Λεονταρίου λαβὼν τὸ α' ἔπαθλον ἐκ δραχ. 5000

Δεύτερος ὁ ἵππος τοῦ Παντελῆ Τσάκωνα ἐκ Πλατὺ λαβὼν τὸ β' ἔπαθλον ἐκ δραχμῶν 2,500.

Τρίτος ὁ ἵππος τοῦ Ν. Ἀθανασοπούλου ἐκ Μελιγαλᾶ λαβὼν τὸ γ' ἔπαθλον ἐκ δραχ. 1000.

Κατὰ τὴν Γ'. Κατηγορίαν ἔλαβον μέρος 8 φορβάδες

Πρώτη ἦλθεν ἡ φορβὰς τοῦ Σπύρ. Μαρούλη ἐξ Ἀνεμομύλου λαβοῦσα τὸ Α'. ἔπαθλον ἐκ δραχ. 5000.

Δευτέρα ἡ φορβὰς τοῦ Ἰω. Κόσυβα ἐξ Ἀνεμολύλου λαβοῦσα τὸ β'. ἔπαθλον ἐκ δρ. 2 500.

Τρίτη ἦλθεν ἡ φορβὰς τοῦ Φ Κουτσούλη ἐξ Ἄμμου λαβοῦσα τὸ γ' ἔπαθλον ἐκ δραχ. 1000

Ἐφέτος διὰ πρώτην φορὰν εἰσήχθησαν τῇ εἰσηγήσει τῆς Νομοκτηνιατρικῆς ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ οἱ ὄνοι, τὰ ὑπομονητικὰ ταῦτα ζῶα τὰ ὁποῖα τόσας ὑπηρεσίας προσφέρουσι εἰς τὴν περιφέρειάν μας.

Ἐκ τῶν ἀρρένων ὄνων πρῶτος ἦλθεν ὁ ὄνος τοῦ Ἰωάν. Μπόβη ἐκ Βαλύρας λαβὼν τὸ Α' ἔπαθλον ἐκ δραχμῶν 1000

Ἐκ τῶν Θηλέων πρώτη ἦλθεν ἡ ὄνος τοῦ Ἰωάννου Γκρέτσια ἐξ ἀλωνίων λαβοῦσα καὶ αὕτη τὸ α' ἔπαθλον ἐκ δραχ. 1000.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀγώνων ἡγουμένων τῶν Νικητῶν καὶ τῆς Μουσικῆς τοῦ Συν)τος ὅλοι οἱ παρακολουθήσαντες τοὺς ἀγῶνας μετέβησαν εἰς τὴν κεντρικὴν πλατεῖαν τῆς Μεσσήνης ὅπου ἀπενεμήθησαν εἰς τοὺς νικητὰς τὰ ἔπαθλα. Ἐκεῖ ὁ Πρόεδρος τῆς φιλοδασικῆς ἑνώσεως ὡμίλησεν δι' ὀλίγων εὐχαριστήσας πάντας τοὺς συμβαλόντας εἰς τὴν καλυτέραν διεξαγωγὴν τῶν ἀγώνων.

ΘΕΑΤΡΙΚΑ

ΘΕΑΤΡΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝ Παραλ[illegible] ας καθ' ἑκάστην ὁ Καραγκιόζοπαι[illegible]

ΘΑΕΤΡΟΝ ΟΛΥΜΠΙΑ
Μεταξὺ Κέντρων Μεύστου καὶ Κρεντήρη
Λίαν προσεχῶς κάμνει ἔναρξιν τῶν παραστάσεων ὁ συγχρονισμένος Καραγκιοζοπαίκτης ΒΑΣ. ΒΑΣΙΛΑΡΟΣ
μὲ τὸ ὑπέροχον ἔργον

Πριν από λίγα χρόνια κάποιοι από τους παλαιότερους θυμήθηκαν ένα έθιμο που γινόταν στο Νησί στη γιορτή της Ανάληψης, το κυνήγι της πάπιας, και έσπευσαν να το "αναβιώσουν". Φυσικά μετά από τόσα χρόνια μια τέτοια αναβίωση και ατελής είναι, αφού οι εκδηλώσεις δεν συμπεριλαμβάνουν το σύνολο των δραστηριοτήτων που αναπτύσσονταν εκείνη την ημέρα, αλλά και ξένη πλέον με τη ζωή της πόλης, αφού στην πράξη το έθιμο

“απορρίφθηκε” κι έμεινε απλώς ως στοιχείο της συλλογικής μνήμης.

Αναζητώντας στοιχεία για την εποχή του μεσοπολέμου, διαπιστώσαμε ότι η γιορτή της Ανάληψης ήταν μια ιδιαίτερη ημέρα για το Νησί, καθώς οι κάτοικοι -λόγω της σύνθεσης του πληθυσμού αλλά και των συνθηκών της εποχής- συμμετείχαν μαζικά. Δεν υπήρχαν πολλές ευκαιρίες για ψυχαγωγία εκείνη την εποχή και γινόταν ένας συνδυασμός θρησκευτικής γιορτής και διαφόρων αγώνων.

Ο Θοδ. Τσερπές στο βιβλίο του (1) έχει διασώσει τη μνήμη ιππικών αγώνων, τους οποίους όμως δεν συνδυάζει με τη γιορτή της Ανάληψης, και γράφει:

«Μια άλλη γιορτή είχαν τότε στο Νησί την άνοιξη ή το φθινόπωρο. Τις ιπποδρομίες που γίνονταν στον ευρύτατο χώρο μεταξύ των δύο προχωμάτων του Παμίσου δεξιά της σιδηροδρομικής γέφυρας “του Μελέτη”. Διαγωνιζόντουσαν εκεί και επιδεικνύονταν τα καλύτερα άλογα της Νότιας Πελοποννήσου και έξω από τα χρηματικά βραβεία στους νικητές, εγένοντο και αγοραπωλησίες. Το άλογο τότε ήταν ό,τι σήμερα το ΙΧ αυτοκίνητο. Μετά τα παρατρεξίματα των αλόγων (που στον καιρό μου ήταν εκτός συναγωνισμού ο “Κούλης” πορτοκαλόχρωμος του Σαμπαζιώτη - Αδαμόπουλου από τα χωριά της Βουφράδος), γινόντουσαν και κωμικά παρατρεξίματα άλλων μεταγωγικών ζώων και κυρίως βοοειδών, γαϊδάρων, με επίσης διάφορα χρηματικά έπαθλα. Τα πρανή των προχωμάτων του ποταμού και ο ενδιάμεσος χώρος γέμισαν ανθρώπους. Δεν θυμάμαι πως πληρώνονταν τα έξοδα αυτής της φιέστας, πάντως δεν είχαν εισιτήριο».

Μια ανακοίνωση της παραμονές της Ανάληψης το 1935, πριν από 80 ακριβώς χρόνια, λύνει τις απορίες και “υποψιάζει” για το δρώμενο που περιγράφει ο Θοδ. Τσερπές:

«Οι φροντίδι της Φιλοδασικής Ενώσεως Αδελφότητος Μεσσηνίων τελούμενοι ετησίως εν Μεσσήνη Παμπελοποννησιακοί ιππευτικοί και κολυμβητικοί αγώνες προμηνύονται μεγαλοπρεπείς διά το τρέχον έτος. Η δραστηριότης της οργανωτικής επιτροπής εξησφάλισε σημαντικόν ποσόν διά την βράβευσιν των νικητών και την ενίσχυσιν της εγχώριας ιπποπαραγωγής και ονοπαραγωγής, η δε ευγενής συμμετοχή των εκπροσώπων του κράτους και πλείστων νομικών προσώπων εγγυάται την πλήρη επιτυχίαν των αγώνων. Οι αγώνες θα λάβωσι χώραν την 6ην Ιουνίου ημέραν της Αναλήψεως του Σωτήρος καθ' ην εορτάζει ο εν τη παραλία Μεσσήνης φερώνυμος ναός. Πρόγραμμα θα δημοσιευτεί προσεχώς». (2)

Στα δημοσιεύματα δεν δίνεται μεγάλη έκταση, με δεδομένο το γεγονός ότι είχαν προκηρυχθεί βουλευτικές εκλογές για τις 9 Ιουνίου. Οταν καταλάγιασε ο εκλογικός κουρνιαχτός, δημοσιεύτηκε ένα ρεπορτάζ που περιγράφει τα όσα συνέβησαν στη γιορτή της Ανάληψης στην Μπούκα και δίνει μια πλήρη εικόνα ενός εθίμου το οποίο εξέλιπε στην πορεία, μαζί και με την ιπποπαραγωγή - στην οποία, όπως γίνεται αντιληπτό, δινόταν ιδιαίτερη προσοχή εκείνη την εποχή για πρακτικούς αλλά και οικονομικούς λόγους:

«Την 6ην Ιουνίου ε.έ. ετελέσθησαν εν Μεσσήνη οι μεγάλοι Παμπελοποννησιακοί ιππευτικοί και κολυμβητικοί αγώνες, τελούμενοι κατ' έτος παρά της Φιλοδασικής Ενώσεως Μεσσήνης, σωματείου άριστα δρώντος εν Μεσσήνη. Την πρωίαν εωρτάσθη η εορτή της Αναλήψεως του Σωτήρος εν Μπούκα, μεγαλοπρεπώς μετ' αρτοκλασίας. Μετά την θείαν λειτουργίαν εγένοντο οι κολυμβητικοί αγώνες και το κυνηγητό της πάπιας. Κατά ταύτα ενίκησαν οι εξής: Την πάπιαν συνέλαβε ο Αντώνιος Χριστόπουλος ή Κολατσούρος, λαβών το πρώτον έπαθλον εκ δρχ. 1.000, το δεύτερον εκ δρχ. 500 έλαβε ο Θ. Δραγώνας. Η Φιλοδασική Ενωσις Μεσσήνης παρέθεσε γεύμα την μεσημβρίαν εις τον πέριξ της εκκλησίας βαθύσκιον τόπον εις τους επισήμους, παρέστησαν δε εις τούτο οι κ.κ. Νομοκτηνίατρος κ. Π. Πολάλης, Νομογεωπόνος κ. Ηλ. Βελώνης μετά της κυρίας του, ο κ. Κ. Δουβόγιαννης μετά της κυρίας του, ο κ. Π.

Γεωργανάς Γραμματεύς της Νομοκτηνιατρικής Υπηρεσίας, ο κ. Αθανασούλης ειρηνοδίκης Μεσσήνης μετά της κυρίας του, ο κ. Δ. Κουρκουτάς μετά της κυρίας του, ο κ. Δ. Χρόνης πρόεδρος της Ομοσπονδίας Επαγγελματιών Μεσσήνης μετά της κυρίας του, ο κ. Ν. Αργυράκης υπάλληλος της Οικονομικής Εφορίας Μεσσήνης. Το απόγευμα εις τον καθιερωμένον τόπον εγένοντο μετά πάσης επισημότητος παρισταμένης απάσης της Ελλανοδίκου Επιτροπής οι ιππευτικοί αγώνες. Το σύνθημα της ενάρξεως των αγώνων έδωκεν ο κ. Νομάρχης Μεσσηνίας κ. Γ. Κίτσος από της εξέδρας.Εις την Α' κατηγορίαν έλαβον μέρος 5 πώλοι. Πρώτος ήλθεν ο πώλος του Αθαν. Θεοδωρόπουλου εκ Σκάλας λαβών το α' έπαθλον εκ δραχμών 5.000. Δεύτερος ο πώλος του Γ. Τσιλίκα εκ Βαλύρας λαβών το β' έπαθλον εκ δραχμών 2.500. Και τρίτος ο πώλος του Φ. Χριστόπουλου εξ Αγαλιάς λαβών το γ' έπαθλον εκ δραχμών 1.000.

Εις την Β' κατηγορίαν έλαβον μέρος επτά ίπποι κήλωνες. Πρώτος ήλθε ο ίππος του Κ. Τζώρτζη εκ Λεονταρίου λαβών το α' έπαθλον εκ δραχμών 5.000. Δεύτερος ο ίππος του Παντελή Τσάκωνα εκ Πλατύ λαβών το β' έπαθλον εκ δραχμών 2.500. Τρίτος ο ίππος του Ν. Αθανασόπουλου εκ Μελιγαλά λαβών το έπαθλον εκ δραχμών 1.000.

Εις την Γ' κατηγορίαν έλαβον μέρος 8 φορβάδες. Πρώτη ήρθε η φορβάς του του Σπυρ. Μαρούλη εξ Ανεμομύλου λαβούσα το α' έπαθλον εκ δραχμώ 5.000. Δεύτερη ήρθε η φορβάς του Ιω. Κόσυβα εξ Ανεμομύλου λαβούσα το β' έπαθλον εκ δραχμών 2.500. Τρίτη ήρθε η φορβάς του Φ. Κουτσούλη εξ Αμμου λαβούσα το γ' έπαθλον εκ δραχμών 1.000.

Εφέτος διά πρώτην φοράν εισήχθησαν τη εισηγήσει της Νομοκτηνιατρικής Υπηρεσίας εις τους αγώνες και οι όνοι, τα υπομονητικά αυτά ζώα τα οποία τόσας υπηρεσίας προσφέρουν εις την περιφέρειάν μας.

Εκ των αρρένων όνων πρώτος ήλθεν ο όνος του Ιωαν. Μπόβη εκ Βαλύρας λαβών το α' έπαθλον εκ δραχμών 1.000.

Εκ των θηλέων πρώτης ήλθεν η όνος του Ιωάννου Γκρέτσια εξ Αλωνίων λαβούσα το α' έπαθλον εκ δραχμών 1.000.

Μετά το τέλος των αγώνων ηγουμένων των νικητών και της Μουσικής του Συντάγματος, όλοι οι παρακολουθήσαντες τους αγώνας μετέβησαν εις την κεντρικήν πλατείαν της Μεσσήνης όπου απενεμήθησαν στους νικητάς τα έπαθλα. Εκεί ο πρόεδρος της Φιλοδασικής ωμίλησεν δι' ολίγων ευχαριστήσας πάντας τους συμβαλλόντας εις την καλυτέραν διεξαγωγήν των αγώνων». (3)

Τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζε την εποχή εκείνη η Πολιτεία την παραγωγή αλόγων και γαϊδουριών, απέδωσε στην ομιλία του ο Νομοκτηνίατρος Π. Πολάλης, ο οποίος αφού ευχαρίστησε τον πρόεδρο και τον ταμία της Φιλοδασικής Ενωσης Μεσσήνης κ.κ. Δημητρόπουλο και Χαριτόπουλο, έκανε μια σύντομη ιστορική αναδρομή και κατέληξε αναφέρονταε μεταξύ άλλων:

«Αρκούμαι να προσθέσω ότι δι' ημάς ο ίππος δεν είναι μόνον το αγαπητόν, το ωραίον και το περήφανον ζώον, αλλά είναι ο ακούραστος εργάτης της γης. Είναι ζωντανή μηχανή διά της οποίας καλλιεργούμεν την γην, μεταφέρομεν τα προϊόντα μας, εκτελούμεν κάθε εργασίαν αγορτικήν και μη έχουσα ανάγκην μυϊκών δυνάμεων και δε να επιστήσομεν ιδιαιτέρως την προσοχήν μας όλοι εις την βελτίωσιν, την ανάπτυξιν και την καλλιτέραν και συνειδητήν χρησιμοποίησίν του χωρίς να λησμονήσωμεν ποτέ και την χρησιμότητα και αποδοτικότητα του ετέρου μας εργάτου, του υπομονετικού όνου τον οποίον πρέπει παραλλήλως να καλλιεργήσωμεν».

Το απόσπασμα αυτό της ομιλίας βοηθάει να κατανοήσουμε και το γεγονός ότι ορισμένα πράγματα, όταν κόβεται το νήμα που τα κρατάει με την οικονομική και κοινωνική ζωή, δεν αναβιώνουν. Κάποτε όμως χαρακτήριζαν μια ολόκληρη εποχή και την καθημερινότητα των ανθρώπων.

(1) Θεοδ. Τσερπέ "Ιστορία της πόλεως Μεσσήνης" (Β' έκδοση 1998)

(2) “Θάρρος” 17/5/1935

(3) “Θάρρος” 12/6/1935 Διαβάστε το άρθρο στην ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ https://www.eleftheriaonline.gr/politismos/history/item/65731-messini-analipsews